

ШУМАДИЈКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖЕВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. {

Овај листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му е за три мѣсеца 4 цванцика.

} № 81.

АТИЛА У ТРИЕСТУ.

II.

(продужено.)

У одной соби, која е староримскимъ великолѣпнѣмъ намѣштена и накинѣна была, седла е една девойчица дражестне лепоте, бледа и у црномъ одѣлу. Она е седла невесело, съ наслонѣномъ главомъ на свою снѣгобѣлу руку. у дубоке мисли упуштена, и показвадъ подиѣ иој бледе образе тиха румень.

Хилдериxъ са своимъ пратиоцемъ у собу ступомъ, кадъ девойка на врата, и кадъ Хилдериxа угледа, порумена тихо, и спусти очи къ земљи. Но одма затимъ зпегъ погледа горе, и зачудивши се присуству Атилиномъ, погледа плашљиво у младиѣа и запита га: „ко е тай човекъ?“

„Атила, краљ Хуна!“ одговори самъ Атила, место младиѣа, равнодушно, но у истомъ простомъ одговору ипакъ лежало е врло много найвеѣе гордости.

Девойка сгрозивши се, покріе лице свое рукама при погледу на тогъ човека, когъ е цео светъ *Божимъ бичемъ* називао.

Зачуѣнъ толикой лепоти девойке те, проговори Атила тихимъ гласомъ: „Небой се девойко могъ имена ако оно и звечи у твоимъ ушима ужасно; теби се неће никакво зло догодити; ерѣ Атила уме и милостивъ бити?“

Девойка одкріе свое лепо лице и одговори скромнимъ гласомъ: „Милостивимъ се називашъ? безчовечный варварине, кои си краљ таковога народа. Нису ли твои крвожедни разбойници могъ отца и брата убили?“ — За овимъ речма почне опетъ плакати.

„Беснило побѣдителя нема кадъ рассуѣивати,“ продужи Атила, „а краљ много коешта дозвољава побѣдителю, кое се твојой нѣжной души чини преступленіе и грѣхъ. Зацело су се твой отаць и братъ моимъ войницыма оружаномъ рукомъ противили, на обичай е побѣдителя свагда быо, оружаногъ неприятеля убити. Атила неубія оне, кои су лишени обране!“

„Девойко,“ дода Хилдериxъ са гласомъ, кои е збогъ велике любви дрктао: „Заборава оно што е веѣхъ учинѣно, и кое се веѣхъ више повратити неможе, и покори се судбини. У звездама е написано было: да твой отаць

и братъ погинути мораю. Зато утѣши се, и награди твогъ госта, кои се труди, да ти судьбу колико е могуѣе ублажи и усади, награди га дакле са ведриномъ лица твога, и осмѣхомъ твои ружичны уста. Награди ме драга *Аманда*,“ продужи Хилдериxъ ватреніе, „ерѣ твоѣ чело разведрено видити, моя е найвиша цѣль, кою на овомъ свету имати могу!“

Аманда баѣи еданъ жалостивъ но любвепуный погледъ на младиѣа; и непримѣтно руменило появи иој се на бледимъ образима.

Краљ Хуна примѣти то руменило, и баѣи еданъ особитый погледъ на Хилдериxа, когъ су образи горели; затимъ се замисли, и неко особито чувство морало се у иѣму появити, ерѣ нѣгово опоромъ лице узме врло жалостивый видъ, кои е выше неку унутрашню тугу, него опоре какве мисли изражавао. Затимъ дигне главу и проговори узвишенимъ но нѣжнымъ гласомъ, тако, да му Хилдериxъ зачуѣно у очи погледа. „Буди спокойна дѣте, моѣ, и охрабри се; тебе люби мой приятель, зато те я подъ мою заштиту узимамъ; па ко ће се на овомъ свету усудити оногъ и попрело погледати, когъ Атила брани?“ При овимъ речима уздигне главу, ватрено су му севале очи исподъ густы и велики обрва, гласъ му буде якъ, као самога лафа, и изразъ нѣговогъ узвишеногъ лица показивао е найвеѣу дивљину.

Хилдериxъ покрвени, кадъ види да му е Атила тайну нѣгову издао, и погледи у лице *Амандино*, но тако, као да е изъ нѣны очію за се смръть или животь читати хтѣо.

Амандино лице запламти, очи иој се къ земљи спуште, и чинило се, као да е младиѣу нешто одговорити хтѣла, но погледавши страшљиво у Атилу, уѣути и по другій путъ спусти очи къ земљи.

Атила е ѣутеѣи гледао оштро у девойку и Хилдериxу се учини, као да примѣчава, како се Атилине груди тихо подижу и спуштаю. „Тако ми богова!“ мрмљао е Атила: „Ова е девойка лепа!“ Затимъ одма, као у некой забуни зацита Хилдериxа: „Сыне, любишь ли е ты?“

Зачуѣно погледа га овај, ерѣ му се питањ Атилино чудновато учини; но Атила намргодивши чело и опоримъ, но мало дрктеѣимъ гласомъ брзо дода: „Я видимъ, да бы се вы радо мало проразговарали, на само,

зато се укланямъ, да вамъ досадаиъ небудемъ.“ И оде
брзо наполю.

Хилдерихъ е гледао за краљемъ, когъ чудновато по-
ступанъ нѣ могао самъ себи разтолковати; потомъ се
приближи девойки, коя е юштъ непрестано замишльно
седяла, узме е за руку и проговори тихимъ но одъ лю-
бови дрктемъ гласомъ: „Опрости, драга девойко, кра-
љве су ти речи одкриле стварь, кою самъ я за свагда
у дубини срца мога затворити намѣравао; но кадъ си
већ дознала, то бы было излишно и даль таяти; зато
ти вѣрно и искрено кажемъ, я те любимъ више него
животъ мой.“

Очи су му на нѣне усне управљене быле при тымъ
рѣчма, као да е са исты нѣнъ одговоръ изтргнути хтѣо.

Девойка е ѣутала непрестано замишльна, затимъ га
брзо рукомъ одъ себе отури и плашльиво рекне: „За-
име Боже остави ме! иди! остави ме саму!“

Младый овай воиникъ побледи одъ велике туге, коя
му крозъ срце као оштаръ ножъ пролети. „Я видимъ
да ти е мой погледъ мрзакъ, да ти муке твоє умножава.
Удалићу се, и то на свагда, да ти у будуће више туге
непроузокуемъ, ерѣ твоя радость и твой покой пречи-
ми е него срећа моя.“

Ово рекавши пође, но Аманда га тихо зовне, узме
га за руку и проговори. „Ты си племените душе мла-
дићъ, кои е свакогъ почитаня и любви достоянъ. Оћу
да ти срце мое отворимъ и да те увѣримъ, да мое по-
вѣренъ већ притажавашъ. Я самъ ти наклонѣна врло,
выше него што бы требало, збогъ тебе сносимъ я ужа-
сне муке; само на тебе маслимъ, само тебе видимъ, па
была будна ил' у сну. Често у сну, кадъ ме любовь са
непобѣдимомъ силомъ к' теби привлачи, ступи образъ
могъ убиеногъ отца и брата међу насъ двое и разкине,
као злій демонъ оне свезе, коє ме за тебе вежу. Мисао,
да и ты къ онымъ разбойницама принадлежишь, кои су
мени мое наймиле убили, угушує онај жаръ, кои се у
мојој унутрашности за тебе поджиже; ты ми се онда
укажешъ крвлю попреканъ, а твоє оружје обоено крвлю
могъ отца и брата; гнушанъ испуни онда оно место гди
е любовь была, и морамъ се усилавати да се пробудимъ,
да тебе само онако даль у сну негледамъ. О, ты не-
знашь, шта я збогъ тебе трпимъ!“

Съ овимъ речма клоне опетъ изнемогла девойка на
столицу, покривши грчевито рукама свое сузно лице.
Младићъ притисне ватрени еданъ полюбаць на вितिце
нѣне и ѣутао е, ерѣ му се душа тугомъ пренуни.

Напоследку почне онъ съ таквимъ гласомъ, кои е
заедно са срцемъ у грудима нѣговимъ тресао се: „Аман-
да! анѣле, Богиньо! Ты страдашь, ты трпишь збогъ
мене! О кадъ бы могао душе твои милы покойника по-
вратити, кадъ бы могао мртве подизати, кадъ бы сунце
са нѣгове стазе покренути могао, све бы за любовь
твою учинаю! О, кадъ бы моя смръть нѣма животъ у
станю была повратити — како радо, како блажено я бы
умр'о — ерѣ бы на тай начинъ моя смръть твоє муке, тво-
ю тугу ублажила!“

„Умрети, ты, мой Хилдериче?“ одговори девойка
плачући, и претисне младића са највећимъ жаромъ на
груды свое. „О, не, тако свирѣль не бы ты быо! Твой
животъ мой е животъ, ты си мой светъ, мой санъ, моя
светлостъ, мое сунце. О, ужасно е!“ побиче она, „ужа-
сно е любити и мрзити, почитовати и презиратч, жели-
ти и одбацити! Душе могъ отца и брата проклиняће ме,
неће покоя у небу имати; ерѣ я любимъ могъ неприят-
ля, любимъ пріятеля нѣновы убица, — на оному свету
узнемиравамъ и разоравамъ я нѣново блаженство, па и-
пакъ, ипакъ немогу другче чинити!“ При томъ обвие
свое нѣжне беле руке младићу око врата.

„Небуди неправична спрема мени и самой себы,“
одговори младићъ тихо: „Зарѣ е моя кривица, што су
твои мили пали? некаплѣ-ли съ мое руке крвь нѣновы у-
бица? Буди спокойна, што е было, было!“

„О, та они су ме врло любили!“

„Они те нису могли онако любити као што те я лю-
бимъ!“ одговори Хилдерихъ ватрено, „са оваквимъ жа-
ромъ и обожаванѣмъ — не заиста, они те нису могли о-
вако любити. Па зарѣ нѣ у станю моя горећа любовь,
зарѣ нѣ у станю мой животъ, когъ самъ само тебя по-
светю, отца и брата заменути?“

Место одговора, полюби Аманда чело младићево.

„Они воиницы нису толико ни криви, као што се
теби чини,“ продужи младићъ, „и я самъ многе, кои су
съ оружаномъ рукомъ на супротъ ми стали, убио.“

Лице е девойке ове было жалостно. „Садъ видимъ
како ме любишь!“ рекне она. „Онај кои непрестано о
бою и убиству говори, и кои може безъ милосрдя уби-
ти, нѣ у станю ватрену любовь девойке ни мало о-
сећати.“

„Ты сматрашь ствари како сама мислишь, а не ка-
ко ий увиђашъ. Храбрость е мужа прва добродѣтель,
мачъ и штятъ нѣгово највеће добро, а највећа срећа
жене естъ, храбрость мужа награђивати. У моимъ оте-
чественимъ предѣлма, тамо преко Урала, онај е мужъ
жени наймилй, кои юй највише неприятельски глава за
уздаръ довоє.“

Съ прозомъ, покріе нѣжна ова девойка свое лице
рукама. „О Боже! међ' каквимъ си ты народомъ одра-
стає Хилдериче! О, то ме ты наравно неможешъ лю-
бити!“

„Не мучи ме таквимъ рѣчма Амандо! говори, какво
свѣдочанство захтѣвашъ одъ мене, да се увѣришь како
те неописано любимъ?“

„Ты бы ми заиста могао твою любовь освѣдочити,
кадъ бы само хтѣо!“

„Кадъ бы само хтѣо? О како тако чудновато и пи-
тати можешъ, мила моя?“

„Бетъ, аю ме любишь! — Слушай!“ почне девой-
ка, погледавши озбыльню у младогъ овогъ войнаца. „Ты
имашъ срце и чувства, я непринадлежишь онымъ див-
нымъ варварима, онымъ свирѣлымъ убицама, кои ни са-
жаленъ, ни милосрдіє не познаю. Декле годъ дакле онымъ
четама принадлежишь, немогу те никако онако любити,

како бы хтѣла, и за то ми неутолме муке причинявашь. Зато, ако ме любишь, остави оне дивль мете, меф' коима се никадъ свикнути неможешь, бежи самномъ у стране земль, тамо, гди ужасна вика дивль! Хуна юшть продрла нѣе. Съ тешкимъ ѣу срцемъ отечество мое оставити, но твоя ѣе ми любовь и стране земль отечествомъ учинити. Бежи, бежи самномъ, остави ову ужасну воєну буну, престани далъ убѣяти и морити, буди срећанъ моіомъ любовію, као што ѣу я твоіомъ быти."

Озбыльно одговори Хунскій овай младићъ молебномъ погледу девойкиномъ: "Ишти мой животъ, даѣу ти га радо за знакъ мое любви; само незахтѣвай да мой народъ оставимъ."

"Шта те веже за те разбойничке чете?"

"Заклетва, кою самъ кралю и моимъ войницама дао."

"О, тай краль!" одговори девойка гнушаючи се, "шта те може за то чудовиште везати? Боже! Тай ме човекъ страомъ и ужасомъ испуывава. Кадъ е онде стало, чисто ме, са ѣнговимъ звѣрскимъ погледима пробадаючи, нека особита слутня обузела, коя ми срце у грудима стеже, као да самъ злу звезду могъ живота угледала, као да ми е нешто ясно говорило, да ми тай човекъ несрећу доноси!"

"Небой се, нѣе Атила тако страшанъ као што се мисли; свирѣпъ према народима, инакъ е великодушанъ према поединимъ."

"Нѣе ли онъ целу землю страомъ и ужасомъ, крвлю, смрћу и убиствомъ испунио?" рекне девойка.

"Некій пастирь — почне Хилдерихъ — преда му е данпуть мачъ еданъ, когъ е на гробу нечѣмъ нашао быо, о томъ е мачу владала кодъ народа нашегъ нека сказка, као да ѣе истый цѣлимъ свѣтомъ обвладати. Атила га припаше, назове се *Божиль бичель*, и поѣе съ войскомъ по свету. Видишь дакле, да е ѣнгово завоеванъ више изъ фанатизма, него изъ крвожеђи почето было. — Зато, буди спокойна и небой се ништа тогъ човека; онъ е мой прѣатель, па слѣдовательно и твой. — Аманда!" продужи младићъ ѣнжно, кадъ види да се она юшть успокоила нѣе, "заклиньмъ те любовію моіомъ, мави се несрећне мисли, ты ѣномъ и тебе и мене мучишь, мой животъ принећу ти на жертву, ал' не клетву мой четника."

"Ты ме нелюбишь!" одговори девойка жалостно.

"Душа е твоя юшть испуњена ѣнимъ жалостивимъ догаћанма; бледа лица твогъ убѣеностъ отца и брата юшть ти непрестано лебде предъ очима, и наводе те на такве мисли, коє ты при мирној совѣсти небы имала. Кадъ бы ты знала како ме безконечно такимъ говоромъ врећашь, ты небы тако више говорила."

"Садъ те саму оставлямъ. Довъ се са ладнимъ срцемъ мало промислишь, доћи ћешъ на друге мисли."

За тымъ е ѣнжно полюби у чело, изиђе и оде.
(продуженіе саѣдуге.)

М Р В И Ц Е.

— Едно мало псеганце сву-ноћъ предає предъ вратима свогъ газде. "Коя ти е ѣаво те сву ноћъ ласешь?"

рекне му газда. "Незнамъ ни я" одговори псеганце "чуемъ да они велики пси лаю, па и я ласемъ. Оны вальда знаду зашто лаю."

— Еданъ ѣакъ, кои е о себы выше мыслію него што е у ствари, рекне свомъ профессору: "Све што знамъ и што самъ научію, за све то имамъ вама благодарити." Профессоръ му одма одговори: "То онда немате ми ништа благодарити."

— Едногъ циганина осуде на смрть. Кадъ су га повели на вешала, замоли онъ да му пуште крвь. А кадъ га запытаю, зашто жели да му се крвь пушти одговори онъ: "Зато, ербо самъ чуо, да многима кадъ лѣкаръ пусти крвь избави га одъ смрти, па бы и я то желію."

З А Ч И Н Ц И.

Ко нигда неѣе свою погрешку да призна, тай се неможе нигда ни изправити.

Труди се само о томе, да будешъ са самимъ собомъ задоволянъ, па ћешъ онда быти и са целимъ свѣтомъ задоволянъ. Задовољство право нѣе изванъ човека.

Нико на свету нѣе тако савршенъ у свачему, да не треба узаймности свога ближнѣга,

Овай нѣе достоянъ среће, кои се у ѣной погорди.

Ко изъ свое гордости презире друге, тай немисли на смрть.

У найвећој беди чиста савѣсть крѣпи и весели човека.

Ништа нѣе на овомъ свету непостоянне одъ среће; она нигда на едномъ степену нестой, или кога непрестано узвишава или га обара. Кодъ различни случаєва, различни су ѣни степени.

П О Д Г Р Ъ В Ц И.

— Епископъ Хигинъ кои е живіо године 152. завое е кумство у Христїанской вери, коє непрестано трає.

— У осмомъ веку юште, налазиле су се урећене апотске у Багдаду.

— 670. год. почело се стагло у Француской првый путь правити, коє е онда за велику редкостъ и драгоценность сматрано.

— 1330. год. пропашао е баруть некій Бертольд Шварцъ, а 1368. почеле су се пушке правити, коє су са угаљномъ или фитильомъ подпальивале.

— Дрво на коме кафе расте високо е 30—40 стопа, у свако доба године пуно е цвєта и плода. Плодъ е ѣнговъ цуль сока, и налази се око едне коштице, у којој стои зрно кафе кою ми овде піємо. Те коштице суше се на понявама према сунцу, и кадъ се съ еднимъ валькомъ разлунаю онда зрнца кафе изпаду, коя се опетъ осуше, и у читавъ светъ разашило.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ Крима сва извѣстія коя долазе, недоносе гогово ништа, што бы се новостѣу назвати могло. Юштѣ за неко време неможемо очекивати важны извѣстія; и едина и друга страна треба да се опорави одъ грдногъ оногъ губитка на южной strani Севастополя. Французи оправляю и спремаю разрушене куће у Севастополю себы за зиму; Руси пакъ утврђую се на сѣверной strani, а међу тымъ нагомилаваю велику войску на Черной; и по томе нѣ истина оно што се пре говорило да Руси намѣраваю оставити са свымъ Севастополь а после тога и Кримъ; него садѣ се изъ тога види да они намѣраваю туђи се са союзницама у отвореномъ полю, и сваку стопу землѣ скупно продати, да ли се што путемъ дипломатичнимъ ради о миру, и на кои се то начинъ ради, нико не зна. Француска, као што се у последнѣ време писало, небы съ разкида была да се престане воевати, то сада остав само найвеће питањѣ хоће ли се Русіи поднети таква условія, коя ће она моћи са своимъ достоинствомъ примити. Све неутралне државе такође склопе су миру; и ако се маръ скоро поврати, то онда Европа има благодарити живомъ посредствованю Аустриі. Ако бы за то време Руси гдѣ годъ союзнике у Криму побѣдили, онда ће већ теже се миръ моћи заключити, а юштѣ теже ће бити, ако союзници освое и заузму Кримъ.

— Едне новине являю: да Русіа рѣшивши се да продужуе ратъ, намѣрава продати своя притяжанія у сѣверной Америки; и да е већ учинила предложенѣ Американскимъ државама, да ће имъ своя притяжанія заедно съ некимъ олакшицама за трговину за 40 милиона рубала продати; о овоме гласу и саме те новине сумваю.

— У Криму живи око 200 хил. душа (осимъ войске), и то 156 хил. татара, међу коима има 30 хил. селяна и пастира, 16 хил. Имана; кои су у исто време судіе и оце, 10 хил. благородника или спахія, и 50 хил. грађана, и трговаца кои у вароши живе. Христјана нема више одъ 30 хил.

— „Часъ“ пише да се Русима неможе пребацити ништа што се тиче одбране Севастополя. И храбрость, и пожертвованѣ и издржаность имали су Руси, а тако исто и предводители были су вѣшти и по вонномъ искуству мудро су управляли; само, што е Севастополь пао, узрокъ е то што су руски солдати научени да се у отвореномъ полю и у гомилама туку.

— Флоте саюзне, коя су се предъ Одесомъ врло близу показале, после краткогъ задржаваня отишле су опетъ. На лађама прифтило се да су имали саюзници доста войске коя е спремна да се на суво извезе. Како Одеса, тако и цело морско прибрежје спремно е, да извозъ неприятелю не даду; или баремъ да му га отешчаю.

— Изъ Москве одъ 12. Септ. пишу: да е сва войска отишла већ у Кримъ и Бесарабію, и да се сада новоустроенне народне дружинне на бойно полѣ крећу. У рускомъ књижевномъ и новинарскомъ животу, примѣчава се одъ наступања владе цара Александра необычна слобода: Пређе су обично стране новине коя су у Русію долазиле често црнимъ ругама замрчене биле, садѣ е то уклонѣно, и не само да е дозвољено све оно што е зло и добро о Русіи писано, у Русіи читати; него юште и за руске новине преводи се и печата.

— Царъ Александеръ преобученъ само са еднимъ ађутантомъ обншао е и прегледао сва важнѣя утврђеня и припреме поредъ црногъ мора, на томъ нѣговомъ путованю нико га нѣ познао.

— По свима извѣстіяма изъ Крима, коя намъ новине доносе, види се: да е положенѣ княза Горчакова тако крѣпко, и утврђено, да му неприятель неможе ништа досадити, нити га може у полѣ измамити. Горчаковъ добыо е налогъ да се држи само у одбранителномъ положеню, и тыме ће се войска одъ толковогъ труда мало одморити моћи. О ономъ последнѣмъ бою између коняника, сада новине являю да е то само чарканѣ было између стража конянички.

— Изъ Париза званичне новине являю: да е царица трудна у истомъ већ месецу. Чему се цела Наполеонова фамилія радуе.

— Изъ Ђенове навезло се опетъ 2500 солдатѣ и отишло у Кримъ; исто тако и неке французске трупе добиле су заповѣсть да се у Марзелю навозе.

— У Бечу се чуе да ће досадашнѣ Енглезкѣ посланикъ у Цариграду Редличъ, бити у Бечу за посланика намѣштень.

— Руси већ починю са сѣверне strani Севастополя пуцати на французе на южной strani, и већ е постало за саюзнике врло опасно задржавати се у освоеной strani.

— Изъ Азіе являю: да ће Карсъ и Ерзерумъ Руси узети, ако Омер-паша, кои е сада у Батуму, тамо непонта. Турцы су свуда, а особито у Карсу врло притеснѣни, у Карсу войници већ недобыаю нимало леба и већ су преко 600 коня заклани и повали.

— Изъ Варне пишу: да е главный повелитель подунавске войске добыо налогъ да за 50 хил. французске войске све што е потребно спреми; иста ће войска на свршетку ове в-сени у Силистрию стићи, и по томе може се заключити, да ће се змусъ на Дунаву и може бити у Бесараби ратъ водити.

— Царъ Александеръ неће у Симферополь али на свакій начинъ у Перекопъ ићи, и по томъ ће се преко Одесе и Житомира у Варшаву вренути.

— Царъ рускій забраню е да се дебела чоя изъ царства не износи.

О Б Я В А.

Учредничество Шумадинке объявлюе: да ће одъ сада примати у свой листъ *огласе* ма каквогъ садржая и ма какве величине они были. Исто тако примаће и смртне огласе, и по томе свакиъ може посредствомъ овога листа огласити своимъ приятельима и познаницама смръть свога сродника, а тако исто и за већей споменъ може се придодати и кратко житіе свакогъ покойника.

За све огласе ма каквогъ садржая оны были, плаћа се за врсту печатану обичнымъ словима: 4 кр. а за врсту крупнимъ словима 5 кр.

Учредничество Шумадинке зато почивѣ примати огласе, што е у намѣри одъ нове године давати свой листъ само за *еданъ цванцикъ* месечно. Овымъ дакле умоляваю се и позиваю се читатели да свое огласе пишу, у овай листъ, кои у свакиъ край допире, и кои е тако млогобройно у Срби разпрострѣтѣ.

О Г Л А С Ћ.

Наћена е една облигација одъ 5 # цес. којой рокъ излази 15. Окт. притяжатель исте облигацие, може се извѣстити далѣ у учредничеству Шумадинке.

Течай новаца: среб. 14½; дук. 5 фор. 81 кр. банкн.